Dande: Nieuwjaarsserenade

ORANJESTAD — In het maandblad Vorm van de Vakbond van leerkrachten Aruba (VLA) schreef de heer R. A. Odor het volgende artikel over dandé. Bij de intrede van het nieuwe jaar zullen de dandees weer door de straten van Aruba trekken en het is goed daarover wat·t meer te weten.

Hieronder het artikel van de heer Odor. De dandé is een nieuwjaarsserenade, die vooral op Aruba gebezigd wordt. Oorspronkelijk werden in een dandé-groep de volgende muziekinstrumenten gebruikt: accordeon - viool - gitaar - tambú (trommel) - wiri - marimba. De wiri is een geribbeld stuk metaal (een cylinder, die in de lengte middendoor gesneden is) waarover met een metalen staafje gestreken wordt.

De marimba is een gesloten kist (60 cm lang - 50 cm hoog - 30 cm diep) met een horizontale opening (20 cm lang - 10 cm breed) aan de voorkant. Op de onderste rand van de bovengenoemde opening zijn 3 of 4 stalen plaatjes van verschillende lengte in vertikale stand vastgeschroefd. Degene die de marimba bespeelt, gaat erop zitten en met een dik stuk leer — tussen de wijs-, middenvinger en duim — trekt hij aan de metalenplaatjes. Dit muziekinstrument werd vroeger in plaats van de contrabas gebruikt.

Op Oudejaarsavond (plm. 11.45) stellen verschillende dandé-groepen zich in de straten op en wachten de „tiro" (vroeger: een kanonschot, dat om twaalf uur 's nachts gelost werd) en het klokkengelui van de kerken af. Vlak na de „tiro", nadat de leden van de dandé-groep elkaar een zalig en gelukkig Nieuwjaar hebben toegewenst, snelt men naar het dichtstbijzijnde huis. Daar aangekomen, zet de tamburero (de man, die de tambú bespeelt) met zijn geroffel in, de andere muzikanten vallen in, waarna de voorzanger begint te zingen: „Ay nobé („Ay nobé" is een verbastering van „Ta anja nobo awé" d.w.z. het is Nieuwjaar vandaag) o dandé nos : yega na bo porta". De voorzanger zingt dan verder — terwijl het met de hoed rondgaat — en deelt de gezinsleden mede, dat men gekomen is om iedereen te groeten en om hun nieuwjaarswensen over te brengen. Dan volgen stuk voor stuk de verschillende wensen zoals: Gods zegen voor de heer des huizes, voor zijn vrouw en kinderen, dat iedereen gezond mag blijven, etc. Na iedere zin antwoordt de rest van de dandé-groep in koor: „Ay nobé". Na het zingen van de dandé wordt de groep naar binnen gehaald, men wenst elkaar het allerbeste in het nieuwe jaar toe en na een drankje te hebben genuttigd, spoedt men naar het volgende huis.

Het gebeurt ook wel eens, dat men zijn deuren gesloten houdt voor een bepaalde dandé-groep, wanneer men een slecht jaar heeft gehad. Men redeneert als volgt: „Verleden jaar is die bepaalde dandé-groep ons als eerste een gelukkig Nieuwjaar komen toewensen en kijk wat voor een slecht jaar wij hebben gehad". Men hoopt dan, dat er een andere, maar een gelukbrengende, dandé-groep langs komt.

Er zijn verschillende dandé-groepen, die bekend en gewenst zijn om het zg. feit, dat ze geluk brengen. Hetzelfde als vele Arubanen (vooral de ouderen) hun pech aan bepaalde groepen toeschrijven, zo zijn er ook velen, die bepaalde groepen als hun gelukbrengers zien. Jammer genoeg kunnen wij constateren, dat deze traditionele nieuwjaarsserenade aan het uitsterven is. Aldus de heer Odor.